

ONDERWERP

Port of Roermond - Beoordeling (tijdelijke) achteruitgang april 2025

PROJECTNUMMER

30243171

DATUM

17 april 2025

ONZE REFERENTIE

H34DFTZZWKXW-832788491-938:1

VAN

Arcadis Nederland B.V.

AAN

Rijkswaterstaat

Inleiding

Arcadis is voor de initiatieven van Port of Roermond gevraagd een beoordeling op te stellen in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW). De voorgenomen initiatieven van Port of Roermond bestaan uit diverse werkzaamheden aan de kademuren en waterkeringen van de Willem-Alexanderhaven langs de Maas bij Roermond. In een eerder stadium is het effect op de KRW en achteruitgang van de waterkwaliteit reeds uitgebreid beoordeeld^{1,2}. Hierbij is echter geen rekening gehouden met het aspect 'tijdelijke achteruitgang'. Naar aanleiding van een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie uit 2022 is beschouwing van tijdelijke achteruitgang tegenwoordig wel noodzakelijk. Daarnaast is in de bestaande rapporten mogelijk ook onvoldoende besproken wat het effect is van het permanente oppervlakteverlies van het KRW-waterlichaam als gevolg van een voorgenomen lokale verlegging van een primaire waterkering in buitendijkse richting. Daarom is in deze memo het voornemen van Port of Roermond beoordeeld in het kader van tijdelijke achteruitgang voor de KRW. Hierbij wordt de werkinstructie tijdelijke achteruitgang van Rijkswaterstaat (RWS) gehanteerd. Aanvullend wordt het permanente effect op het oppervlak beschouwd

Leeswijzer

Voorliggende memo bestaat uit vier hoofdstukken:

1. Toelichting van de ligging van het projectgebied en de aard van de voorgenomen ingreep.
2. Toelichting van het toetsingskader samen met relevante achtergrondinformatie.
3. Effectbeoordeling en toetsing aan het toetsingskader.
4. Conclusie.

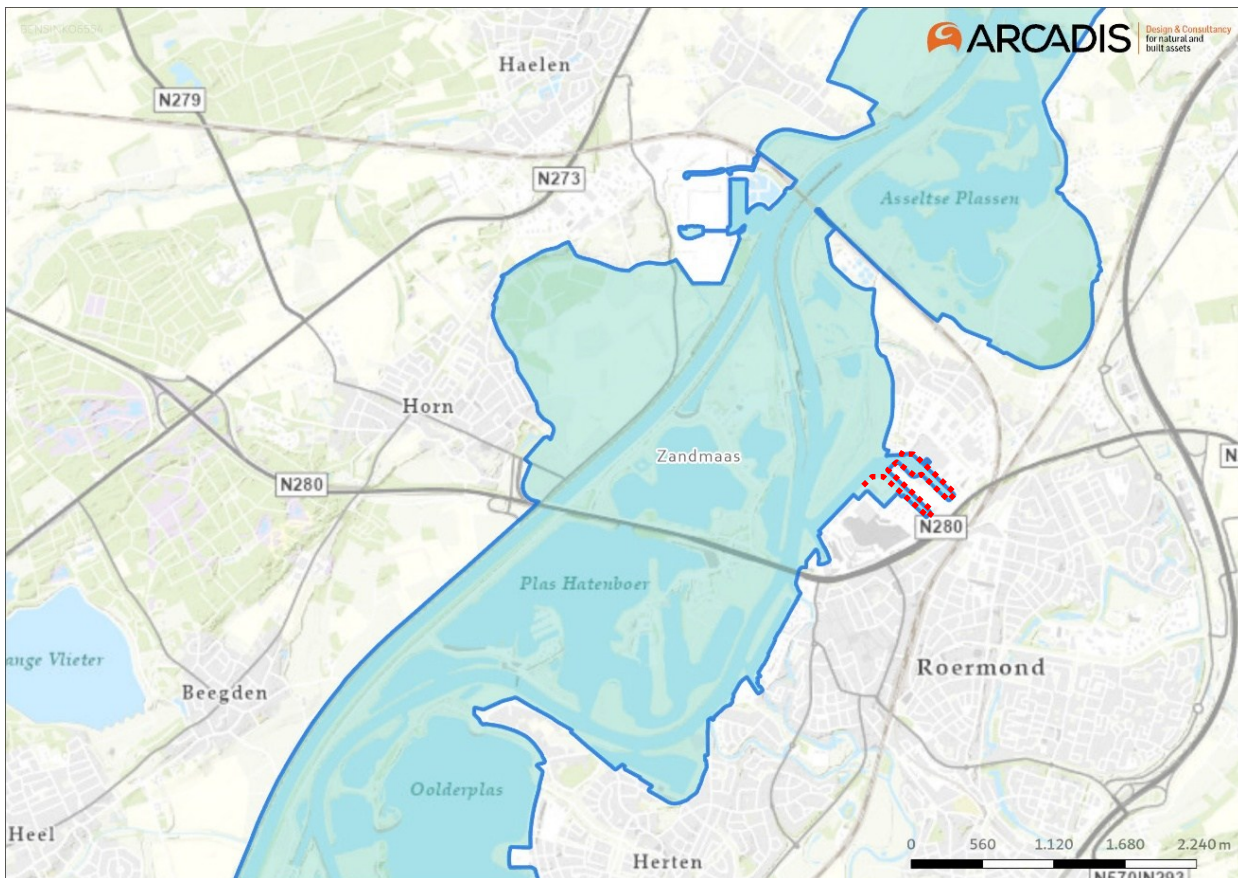
1. Projectgebied en voorgenomen ingreep

De voorgenomen initiatieven van Port of Roermond spelen zich af in de Willem-Alexanderhaven in Roermond. Dit is een bestaande haven aan de oostelijke oever van KRW-waterlichaam Zandmaas die gebruikt wordt voor diverse industriële en commerciële doeleinden (Figuur 1). Met de ingrepen die voorzien zijn worden de kades/waterkeringen versterkt (Figuur 2). Hiertoe worden bestaande kades verwijderd, worden nieuwe kadeconstructies gerealiseerd en damwanden geplaatst. Het verschilt per kadetraject welke combinatie van ingrepen precies genomen worden (daarom wordt hier ook wel naar verwezen als maatwerkkeringen). De nieuwe constructies worden op dezelfde locatie als de huidige kade geplaatst of meer landinwaarts, er wordt hierbij geen wateroppervlak ingenomen. Uitgangspunt is dat bij ieder kadetraject gedeeltelijk in en vanaf het water gewerkt wordt.

Kadetraject 1 t/m 3 betreft, behalve de aanleg van nieuwe kades, ook een verlegging van de bestaande primaire kering langs de nieuwe kade. Dit betreft een verplaatsing van de primaire kering naar een meer buitendijks gelegen positie (Figuur 2, gele stippellijn is bestaande primaire waterkering). Dit heeft als reden dat het industriële verharde terrein dat ten noorden van de gele stippellijn in Figuur 2 ligt, momenteel nog buitendijks ligt (Figuur 2). Bij zeer hoge afvoeren op de Maas overstroomt dit terrein, dit is ongewenst. De ca. 3000 m³ aan waterbergend vermogen die door de verlegging van de primaire kering verloren gaat wordt gecompenseerd. Dit is geborgd door Waterschap Limburg.

¹ Arcadis & Witteveen+Bos (2021). BPRW-toets Roermond Alexanderhaven. Hoogwaterbeschermingsprogramma Noordelijke Maasvallei. Waterschap Limburg.

² WSP. (2023) Memo KRW Ecologie. Integraalplan Willem-Alexanderhaven BIKR-4.

Figuur 1 Locatie van de kademuren in de Willem-Alexanderhaven waar de werkzaamheden beoogd zijn (rood) t.o.v. de begrenzing van KRW-waterlichaam Zandmaas (blauw omlijnd).

Figuur 2 Detailbeeld van de kademuren in de Willem-Alexanderhaven waar de werkzaamheden beoogd zijn. De kade is ingedeeld in trajecten van 1 t/m 18, hier gelden verschillende opgaven en benodigde werkzaamheden. Uitgangspunt is dat overal op dit kadetraject werkzaamheden in en om het water kunnen plaatsvinden. Ter hoogte van traject 1 t/m 3 wordt de bestaande primaire kering (gele stippellijn) verlegd naar de positie van traject 1 t/m 3.

2. Toetsingskader en achtergrond

Het toetsingskader voor de KRW wordt in beginsel gevormd door de Beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit³. Aan de hand van dit toetsingskader toetst de Minister van Infrastructuur en Waterstaat onder andere of sprake is van achteruitgang van de waterkwaliteit van een KRW-waterlichaam⁴. Op 5 mei 2022 heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie echter een arrest gepubliceerd (kenmerk 62020CJ0525⁵) waarin staat dat achteruitgang binnen de KRW in beginsel niet is toegestaan, ongeacht de tijdsduur daarvan. Dit houdt in dat tijdelijke effecten van activiteiten niet meer zomaar kunnen worden verwaarloosd, en dus dat activiteiten ook getoetst moeten worden op het veroorzaken van 'tijdelijke achteruitgang' van de KRW-waterkwaliteit.

De Beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit is (nog) niet voldoende afgestemd op de beoordeling van deze tijdelijke effecten. In december 2024 heeft Rijkswaterstaat (RWS) daarom een werkinstructie tijdelijke achteruitgang gedeeld⁶. De werkinstructie toetst middels grenswaarden of bij een activiteit sprake is van tijdelijke achteruitgang. In voorliggende memo worden de stappen uit deze werkinstructie gehanteerd om te toetsen of de tijdelijke effecten van de activiteit leiden tot tijdelijke achteruitgang. Het gaat om *Stroomschema deel 4: Tijdelijke effecten van fysieke ingrepen* (zie Bijlage 5B).

Voor effecten met permanent karakter (oppervlakteverlies) wordt de Beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit aangehouden, meer specifiek het daarin genoemde *Stroomschema deel 3: Effecten van fysieke ingrepen*. Wel wordt de aangepaste en meest recente versie van dit stroomschema gehanteerd zoals getoond in de werkinstructie tijdelijke achteruitgang (zie Bijlage 5A).

3. Effectbeoordeling en toetsing

Uitgangspunten

In Figuur 3 zijn relevante uitgangspunten weergegeven die gebruikt worden voor de toetsing aan (tijdelijke) achteruitgang in het kader van de KRW. Het gaat om parameters met betrekking tot het oppervlak binnen KRW-waterlichaam Zandmaas waar gewerkt wordt en het oppervlak dat ingenomen wordt als gevolg van de verlegging van de primaire kering. De fysieke overlap in het water (rode oppervlak Figuur 3) is uit voorzorg ruim inschat. In realiteit zullen aantastende effecten plaatsvinden binnen een beperkter oppervlak omdat enkel dicht langs de kade wordt gewerkt en bijvoorbeeld niet in het midden van de havenbekkens. Verder zijn de afstanden van de locatie waar gewerkt wordt tot aan de hoofdstroom van de Zandmaas weergegeven, evenals de breedte van het dwarsprofiel van de zandmaas, dit met het oog op het vrijkomen van vertroebeling.

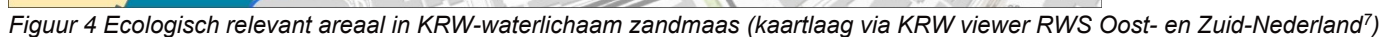
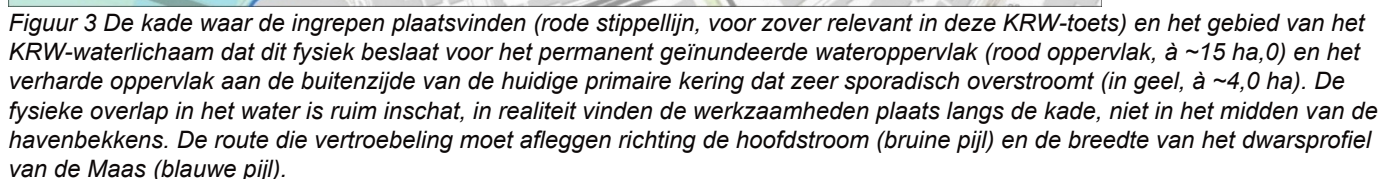
In Figuur 4 is voor dit gebied weergegeven waar sprake is van ecologisch relevant areaal in het kader van de KRW. Voor KRW-waterlichaam zandmaas (een rivierwatertype) is ecologisch relevant areaal getypeerd als het watervoerende gebied tussen de winterdijken dat tenminste 50 dagen per jaar is geïnundeerd, waarbij bebouwing en infrastructuur in beginsel uitgezonderd is³. Uit Figuur 4 blijkt dat het verharde terrein van ~4,0 ha dat in de nieuwe beoogde situatie binnendijks komt te liggen niet als ecologisch relevant areaal wordt geclassificeerd. Het is immers niet bebouwd terrein (Figuur 2) dat slechts sporadisch overstroomt.

³ Zie kader 3 van Beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit <https://wetten.overheid.nl/BWBR0046422/2024-01-01>

⁴ Uit de Afdelingsuitspraak van 26 mei 2021 (ECLI:NL:RVS:2021:1094) volgt dat het toetsingskader tot uitgangspunt gebruikt kan worden om te motiveren dat geen sprake zal zijn van een achteruitgang van de toestand van een KRW-waterlichaam.

⁵ Zie <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:62020CJ0525>

⁶ Het betreft het document 'Inhoudelijke samenvatting werkinstructie tijdelijke achteruitgang ecologie'. Dit document is (nog) niet openbaar beschikbaar, maar is door RWS ZN aan Arcadis overhandigd.

Onze referentie: 1 - Datum: 8 april 2025Onze referentie: H34DFTZZWKXW-832788491-938:1 - Datum: 17 april 2025 - Restricted

Permanente effecten

Voor de beoordeling van permanente effecten (permanent oppervlakteverlies door de verlegging van de primaire kering) worden de vragen uit stroomschema 3 uit de Beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit doorlopen, zie Hoofdstuk 2 en Bijlage 5A.

Vraag 3A: Vindt de ingreep plaats in een 'ecologisch relevant of kwetsbaar' gebied OF vindt de ingreep daarbuiten plaats én heeft deze invloed op het doorzicht van het water.

De ingreep vindt binnen ca. 15,0 ha plaats in ecologisch relevant gebied (zie Figuur 4 en uitgangspunten). Het is bij de voorgenomen activiteiten niet aan de orde dat activiteiten vanaf het land buiten ecologisch relevant gebied wezenlijke invloed hebben op het doorzicht van het water binnen ecologisch relevant gebied of andere wezenlijke externe effecten met zich meebrengen voor het ecologisch relevant gebied. Beschouwing van de activiteiten binnen ecologisch relevant gebied (dus in en vanaf het water) en volstaat daarom.

Door het verplaatsen van de primaire kering bij traject 1 t/m 3 gaat ongeveer 4,0 hectare aan areaal van KRW-Zandmaas verloren. Dat is volledig niet-ecologisch relevant areaal (zie uitgangspunten en Figuur 4). Volgens het Beleidskader toetsingskader waterkwaliteit stroomschema 3 is op voorhand uit te sluiten dat effecten die buiten ecologisch relevant gebied plaatsvinden negatieve effecten hebben op biologische kwaliteitselementen (zie ook Bijlage 5A, Stap 3A: *Activiteit buiten ecologisch relevant gebied en geen externe invloed via doorzicht? → Er zijn geen negatieve effecten op biologische kwaliteitselementen te verwachten*). Immers, het areaal is niet ecologisch relevant voor de KRW, in dit geval omdat het gebied voor het overgrote deel van het jaar überhaupt geen water bevat, en daar bovenop ook bebouwd terrein is). Het verlies van dit areaal leidt dus niet tot negatieve effecten op biologische kwaliteitselementen (fytoplankton, overige waterflora, macrofauna en vis). Het is daarom uitgesloten dat dit oppervlakteverlies leidt tot achteruitgang van de ecologische waterkwaliteit en/of het in geding komen van het tijdig bereiken van de verbeterdoelstellingen voor biologische kwaliteitselementen.

Vraag 3B: Wordt het biologisch kwaliteitselement permanent en/of tijdelijk negatief beïnvloed door de ingreep (inclusief uitstralingseffecten)?

Permanente negatieve beïnvloeding van biologische kwaliteitselementen is eerder bij vraag 3A uitgesloten. Tijdelijke negatieve beïnvloeding is niet op voorhand uitgesloten. De tijdelijke effecten worden beoordeeld middels stroomschema 4 in de volgende paragraaf.

Tijdelijke effecten

Voor de beoordeling van tijdelijke effecten (vertroebeling, tijdelijk ruimtebeslag) worden de vragen uit stroomschema 4 uit de werkinstructie tijdelijke achteruitgang doorlopen, zie Hoofdstuk 2 en Bijlage 5B.

Vraag 4A: Controleer eerst of alternatieven met minder negatieve effecten zijn onderzocht, of werken buiten kritische perioden mogelijk is en of minst belastende technieken worden toegepast

Alternatieven

Om te komen tot het ontwerp dat in Hoofdstuk 1 beknopt is toegelicht, heeft Waterschap Limburg in een eerder stadium een variantenstudie uitgevoerd wat een voorkeursalternatief heeft opgeleverd. Het voorkeursalternatief realiseert de doelen met de minste neveneffecten. Bij de verdere uitwerking van het voorkeursalternatief is steeds gekeken naar een sober en doelmatig ontwerp, waarbij rekening is gehouden met de bestaande situatie en het functiegebruik van het gebied. Zo leidt het huidige ontwerp tot de minst mogelijke negatieve effecten op de omgeving en natuurwaarden waarbij de doelen nog wel gerealiseerd worden.

Werken buiten kritische periode mogelijk?

Voor de maatwerkkring geldt in beginsel het uitgangspunt dat de watergebonden activiteiten plaatsvinden tussen oktober 2025 en maart 2026, waarmee deze buiten de kritische ecologische periode vallen. Voor het verleggen van de primaire kering wordt zo spoedig mogelijk gestart na verlening van de vergunningen (verwachting oktober). De planning van het werk aan de primaire kering overlapt daarmee deels met de werkzaamheden aan de maatwerkkingen, waardoor de gezamenlijke uitvoeringstermijn reeds geoptimaliseerd wordt. Hoewel de startdatum van het werk aan de primaire kering buiten de kritische periode valt, zal een deel van deze werkzaamheden doorlopen tot binnen de kritische periode. Voor de haalbaarheid van het project is het niet wenselijk om de werkzaamheden stil te leggen tijdens deze kritische periode. Bijvoorbeeld wegens extra logistieke handelingen, zoals herhaalde mobilisatie en demobilisatie van materieel, wat extra uitstoot met zich meebrengt en de totale uitvoeringstermijn van het project verlengt.

Om negatieve effecten op natuur zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, worden vanuit andere beschermingskaders ook mitigerende maatregelen genomen. Denk hierbij aan het voorkomen van verstoring op bepaalde locaties tijdens het broedseizoen en het plannen van specifieke werkzaamheden buiten de meest gevoelige momenten van aanwezige soorten.

Minst belastende technieken

Bij de keuze van technieken voor uitvoering is gekozen voor een ontwerp dat een zo kort mogelijke uitvoeringsperiode vergt en zo min mogelijk negatieve effecten hebben op de omgeving, waaronder natuurwaarden (zie omschrijving bij *Alternatieven*). Dit is bij het toepassen van een damwandconstructie bijvoorbeeld het geval, daar deze na plaatsen en verankeren meteen functioneel is en geen verdere handeling vereist. Voor de uitvoering van het werk wordt verder in één richting gewerkt, waardoor soorten de mogelijkheid hebben om te vluchten (in lijn met voorbeeld-tekst) en verkleint de kans op directe verstoring. Ook worden de werkkerreinen zoveel mogelijk compact gehouden zodat het tijdelijke ruimtebeslag zo beperkt mogelijk blijft.

Vraag 4B: Betreft het een ingreep die leidt tot vertroebeling. Betreft het maaien of betreft het een ingreep die leidt tot tijdelijk fysiek ruimtebeslag?

Vertroebeling

Optreden van vertroebeling is niet uitgesloten. Er worden namelijk werkzaamheden uitgevoerd aan de kades waarbij ook de aangrenzende waterbodems geraakt worden, hierbij zal sediment in suspensie raken.

Maaien van waterplanten

Van maaien van waterplanten is geen sprake.

Tijdelijke fysiek ruimtebeslag

Optreden van tijdelijk ruimtebeslag is niet uitgesloten. Er worden namelijk werkzaamheden uitgevoerd aan de kades en aangrenzende waterbodems. Hierbij wordt materieel ingezet en worden lokaal oevers en waterbodems aangetast, waarbij tijdelijk fysiek ruimtebeslag optreedt.

Conclusie

Het optreden van vertroebeling en tijdelijk ruimtebeslag is niet uitgesloten, maaien van waterplanten wel. De volgende vragen (4C en 4D) worden daarom enkel voor vertroebeling en tijdelijk ruimtebeslag beschreven (Figuur 5).

Vraag 4C: Betreft het een meer (M-type), een lijnvormig waterlichaam (Rivier of Overgangswater) of een Kustwater?

KRW-waterlichaam Zandmaas is ingedeeld in watertype R7 (rivier, een lijnvormig watertype).

Vraag 4D:

- **Vertroebeling: Leidt de ingreep ertoe dat het doorzicht lager wordt dan de helft van het gemiddelde doorzicht in meer dan 25% van oever tot oever of meer dan 1% van het ecologische relevante areaal?**
- **Tijdelijke ruimtebeslag: Leidt de ingreep tot tijdelijk ruimtebeslag inclusief uitstralingseffecten van meer dan 1% van het ecologisch relevante areaal of 25% van oever tot oever?**

Grenswaarde dwarsprofiel 25%

Ter hoogte van de locatie waar de Willem-Alexanderhaven haven met de Maas verbonden is heeft de hoofdstroom van KRW-waterlichaam Zandmaas een dwarsprofiel van ca. 130 m breed van oever tot oever (Figuur 3). De ingrepen vinden uitsluitend plaats aan in de oostelijke helft van de Haven (Figuur 3). Van tijdelijk ruimtebeslag in het dwarsprofiel van de hoofdstroom van de Maas is dus op voorhand geen sprake, waardoor overschrijding van deze grenswaarde voor tijdelijk ruimtebeslag op voorhand is uitgesloten (Bijlage 5B).

Bij deze ingreep aan de lokale kade en waterbodem zal slib in suspensie raken. Het slib kan zich in enige mate verspreiden rondom de werkzaamheden, o.a. als gevolg van (keer)stromingen vanuit de Maas of stromingen van gebruikt materieel. Mogelijk dat het slib zich hierdoor vanuit het oosten van de haven in westelijke richting verspreidt richting de hoofdstroom van de Zandmaas. Om de hoofdstroom te bereiken moet het gesuspendeerde sediment zich minstens 500 meter verplaatsen vanaf de werkzaamheden die het meest dicht bij de hoofdstroom plaatsvinden (Figuur 3). Voor werkzaamheden die verder de haven in gelegen zijn is deze afstand eerder 800 meter of meer (Figuur 3).

Bij deze lokale ingreep aan de kade en waterbodem is het ondenkbaar dat een dermate hevige vertroebelingspluim ontstaat die op >500 m van de ingreep het doorzicht nog (meer dan) halveert en zich daar bovendien ver uitspreidt haaks op de stroomrichting, zodat >32,5 m van het dwarsprofiel van de hoofdstroom (>25%) ingenomen is. Het is daarom met zekerheid uitgesloten dat de ingreep in meer dan 25% van het dwarsprofiel van de Zandmaas leidt tot een verlaging van het doorzicht van meer dan de helft van het gemiddelde doorzicht (Bijlage 5B).

Grenswaarde ecologisch relevant areaal 1%

KRW-waterlichaam Zandmaas heeft een oppervlak van 10.850 ha, waarvan 3.412 ha ecologisch relevant areaal⁸. De ingreep beslaat worst-case een totaal areaal van ca. 15 ha (zeer ruim genomen voor vertroebeling aangetast oppervlak is lager, zie uitgangspunten). Daarmee beslaat de activiteit 0,44% van het totaal ecologisch relevant areaal. Voor tijdelijk ruimtebeslag is overschrijding van de grenswaarde van 1% daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten (Figuur 5).

Mogelijk dat vertroebeling zich in enige mate uitspreidt buiten de aangegeven 15 ha, maar zoals aangegeven in de paragraaf 'Grenswaarde dwarsprofiel 25%' is het bij deze lokale ingreep niet aan de orde dat hevige doorzicht halverende vertroebeling zich ver van de werkzaamheden verspreidt. Verspreiding van dergelijke hevige vertroebeling over >35 ha, waarbij de 1% grenswaarde wordt overschreden, is ondenkbaar bij deze lokale ingreep aan de kademuur. Daarbij zou een hevige vertroebelingspluim de gehele haven van oost tot west moeten bedekken en hier het doorzicht meer dan halveren. Het is daarom met zekerheid uitgesloten dat de grenswaarde van 1% van het ecologisch relevant areaal wordt overschreden voor doorzichtverlaging (Figuur 5).

Toetsing

Omdat is uitgesloten dat met de tijdelijk optredende vertroebeling en ruimtebeslag grenswaarden uit de werkinstructie tijdelijke achteruitgang worden overschreden, wordt geconcludeerd dat het optreden van tijdelijke achteruitgang bij de voorgenoemde ingreep ook is uitgesloten.

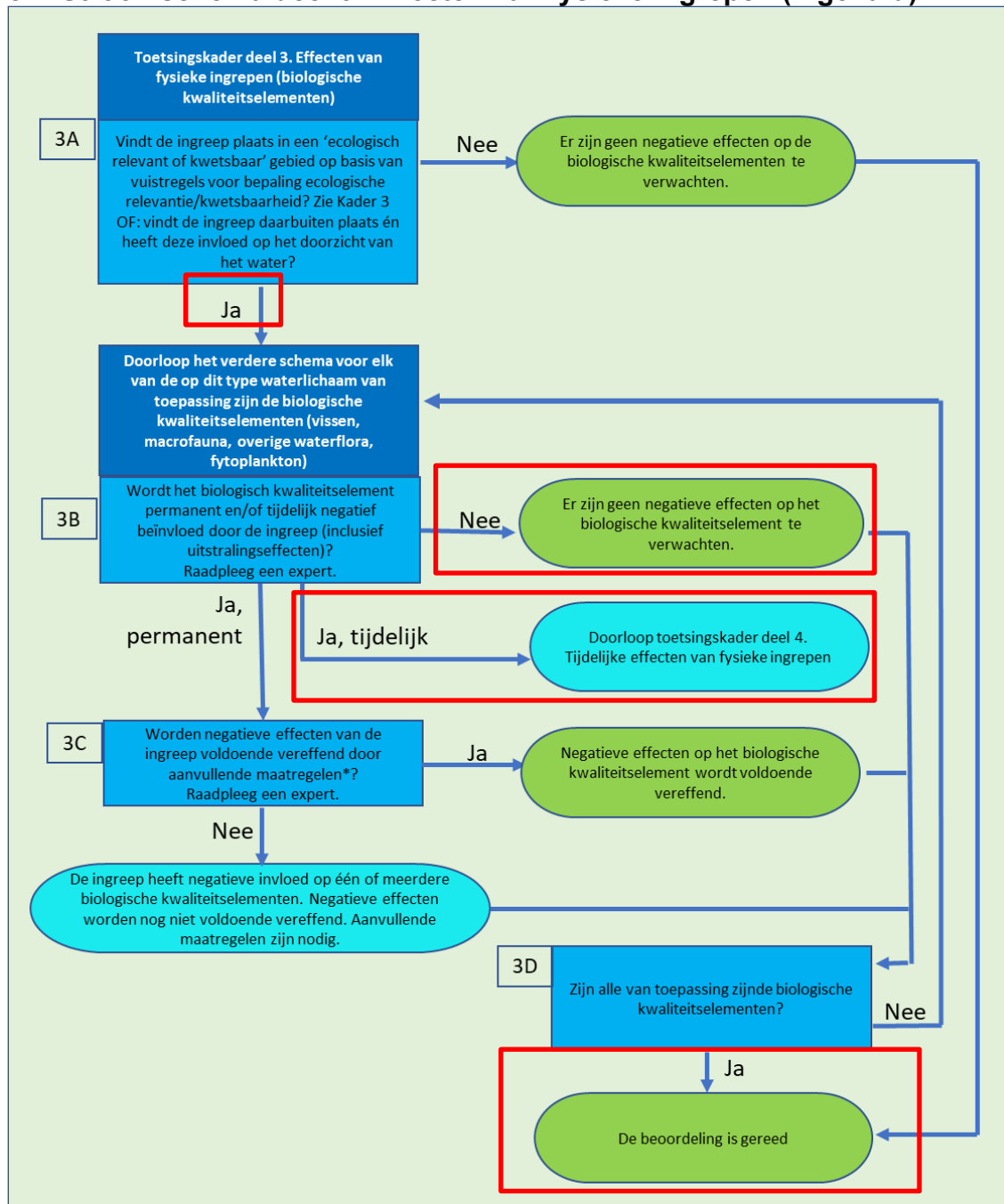
4. Conclusie

De toetsing is volledig doorlopen in Hoofdstuk 3, zowel voor permanente als tijdelijke effecten. Conform de stroomschema's van de Beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit en werkinstructie tijdelijke achteruitgang (Bijlage 5A en 5B) leiden de effectbeoordelingen tot de conclusie dat bij de beoogde ingreep **geen sprake is van (tijdelijke) achteruitgang**. Daarom zijn **geen vereffende maatregelen vereist** in het kader van de KRW.

⁸ De oppervlakte van het KRW-waterlichaam is opgehaald uit de shapefile van KRW-waterlichamen openbaar beschikbaar via RWS. De oppervlakte van het ecologisch relevant areaal van het KRW-waterlichaam is afkomstig uit een shapefile ontvangen via RWS ZN. Dit is de kaartlaag 'KRW-relevant gebied ZN' die in te zien is via https://maps.rijkswaterstaat.nl/gwproj55/index.html?viewer=ON_KRW.Webviewer

5. Bijlagen

5A. Stroomschema deel 3: Effecten van fysieke ingrepen (ingevuld)

5B. Stroomschema deel 4: Tijdelijke effecten van fysieke ingrepen (ingevuld)

